

هزینه فرصت مصارف مختلف گاز طبیعی ایران با تأکید بر تزریق

گاز به مخازن نفت *

محسن رنانی

عضو هیأت علمی گروه اقتصاد دانشگاه اصفهان

علیمراد شریفی

عضو هیأت علمی گروه اقتصاد دانشگاه اصفهان

رحمان خوش اخلاق

عضو هیأت علمی گروه اقتصاد دانشگاه اصفهان

مصطفی دین محمدی

دانشجوی دکتری دانشگاه اصفهان

تاریخ دریافت: ۱۳۸۶/۱۱/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۷/۷/۱۷

چکیده

بخش مهمی از ذخایر نفت منتشر شده در ایران، ذخایر نفت بالقوه‌ای هستند که در صورت استفاده مناسب از روش‌های ازدیاد برداشت نفت، به ذخایر بالفعل قابل بهره‌برداری تبدیل خواهند شد. تزریق گاز به میدان‌های نفتی از اصلی‌ترین روش‌های حداکثرسازی ازدیاد برداشت نفت در ایران است. در این مطالعه، موضوع تزریق گاز و نقش آن در آینده اقتصاد نفت و گاز ایران در غالب یک تابع رفاه اجتماعی مدل‌سازی می‌شود تا هزینه فرصت تخصیص گاز به مصارف داخل و صادرات گاز در ایران در مقایسه با تزریق گاز در سال‌های ۱۴۱۰-۱۳۸۵، مشخص شود.

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد تزریق گاز با هدف فشار افزایشی مخازن نفت، بر تزریق گاز برای حفظ فشار موجود مخازن نفت، با تداوم وضعیت موجود و پیش‌بینی شده تزریق گاز، اولویت دارد. با فشار افزایشی مخازن نفت برای دست‌یابی به متوسط فشار اولیه مخازن نفت، به‌طور قابل توجهی از ارزش منفی سایه ای عدم استخراج منابع گاز ایران کاسته می‌شود. در این حالت ارزش سایه‌ای عدم استخراج منابع گاز ایران نسبت به سناریوی حفظ فشار موجود مخازن نفت، با تداوم برنامه‌های موجود تزریق در کشور، به یک چهارم کاهش می‌یابد. در نرخ تنزیل پایین اولویت بهره‌برداری از ذخایر کشور فشار افزایشی مخازن نفت کشور است و صادرات گاز در اولویت قرار ندارد. در نرخ تنزیل‌های بالا، اولویت مطلق تزریق گاز نسبت به صادرات آن و اولویت مطلق سناریوی فشار افزایشی مخازن بر حفظ فشار مخازن، از بین می‌رود. نرخ تنزیل بالا، با حداکثرسازی رفاه اجتماعی بهره‌برداری از منابع گاز کشور سازگار نیست. عدم اجرای سیاست جامع انرژی، و تداوم رشد مصرف انرژی به ویژه در بخش‌های نهایی مصرف کننده، در طول سال‌های آینده موجب خواهد شد تراز گاز کشور هم‌چنان منفی باقی بماند. در این حالت، تزریق گاز به مخازن نفت کشور متناسب با نیاز مخازن برای حفظ فشار موجود، امکان‌پذیر نخواهد بود و صادرات گاز هزینه فرصت بالایی را ایجاد خواهد کرد.

طبقه‌بندی JEL: N75, O53, O13

کلید واژه: تزریق گاز، صادرات گاز، ذخایر گاز، مخازن نفت، سیاست انرژی